

Motion till riksdagen 2005/06:A369

av Lars Leijonborg m.fl. (fp)

Arbete för tillväxt och välfärd

Motionen delad mellan flera utskott

Sammanfattning

Arbetsmarknadspolitiken ska ha tre mål:

- Bryta utanförskapet.
- Fokusera arbetsförmedlingen på förmedla arbeten.
- Förändra AMS till en mindre, specialiserad och professionell myndighet.

Mer än en miljon svenskar i arbetsför ålder arbetar inte i dag. Vid ett maktskifte behövs en ”positiv chock” för att snabbt få fler jobb i privat sektor. I dag fokuserar regeringen sina insatser i tron att vi har en konjunkturarbetslöshet, medan problemet i stället är att vi har en strukturarbetslöshet. En felaktig analys leder till en felaktig politik.

Folkpartiet vill ha en omfattande reform av arbetsmarknadspolitiken som ger fler människor möjlighet att försörja sig genom eget arbete. De viktigaste är följande:

- Underlätta för dem som står utan för arbetsmarknaden genom nystartsjobb och jobb- och utvecklingsgaranti.
- Införa en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring, dvs. en omställningsförsäkring med tidsbegränsad ersättning.
- Prioritera insatser för utsatta grupper – som handikappade – med svag ställning på arbetsmarknaden.

Dessutom vill Folkpartiet liberalerna följande:

- Ta bort företagens medfinansiering av sjuklönen.
- Reformera lagen om anställningsskydd (LAS).
- Förenkla reglerna för tidsbegränsade anställningar.
- Lagstifta om en proportionalitet mellan en stridsåtgärd och en tänkbar skada.
- Säga nej till regeringens aviserade lag mot deltidsarbete.
- Verka för en mer flexibel arbetstid.
- Avskaffa skyldigheten att anmäla lediga platser till arbetsförmedlingen.
- Avveckla friåret.

Fel! Okänt namn på

- Införa en begränsning till endast fyra tillfälliga anställningsformer: vika-
riat, nystartsjobb, provanställning (max 12 månader) och visstidsanställ-
ning (max två år för högst 20 personer hos samma arbetsgivare).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning.....	3
Förslag till riksdagsbeslut	4
1. Arbete är grunden för välbefindandet	6
1.1 Fler måste arbeta	6
1.2 Strukturella problem förklarar	7
1.3 Sverige är inte bäst	7
1.4 Utanförskap	7
1.4.1 Ett nytt sysselsättningsmål på minst 60 % överallt.....	8
1.4.2 En jobb- och utvecklingsgaranti införs.....	8
1.4.3 Frigör riskkapital för eget företagande	8
1.4.4 Integrationsverket läggs ned och AMS reformeras	8
1.4.5 Nystartsjobb	8
2. Arbete åt fler ger stark ekonomi.....	9
3. Ta bort företagets medfinansiering av sjuklönen.....	9
4. Reformera reglerna på arbetsmarknaden.....	10
4.1 Lagen om anställningsskydd (LAS)	10
4.2 Enklare former för tidsbegränsade anställningar	11
4.3 Proportionalitet mellan stridsåtgärd och skadan.....	11
4.4 Nej till den aviserade lagen mot deltidsarbete	12
4.5 Gör arbetstiden mer flexibel.....	12
5. Arbetsmarknadspolitiken måste bli tydligare	13
5.1 Kritik av arbetsförmedlingen.....	14
5.2 Kritik av arbetsmarknadsåtgärderna	15
5.3 Gör om AMS.....	15
5.4 Bättre service till arbetssökande.....	16
5.5 Stärk de arbetslösas rättigheter – inför en arbetssökandegaranti	17
5.6 Varaktiga jobb snarare än fler platser och åtgärder	18
5.7 Avveckla friåret.....	18
5.8 Nystartsjobb	19
5.9 Inför en jobb- och utvecklingsgaranti.....	20
6. Trygghet vid arbetslöshet	21
6.1 En allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring	21
7. En utsatt grupp	22
7.1 Arbetshandikappade	22
7.2 Renodla Samhalls verksamhet.....	23
8. Anslagsfrågor	23
8.1 Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad	23
8.2 Utgiftsområde 14 Arbetsliv	26

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om utanförskap.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om medfinansieringen av sjuklönen.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att reformera lagen om anställningsskydd (LAS) för att göra det lättare att anställa.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att förändra möjligheten till undantag av två arbetstagare vid en arbetsbristsituation.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att införa en begränsning till endast fyra tillfälliga anställningsformer: vikariat, nystartsjobb, provanställning (max 12 månader) och visstidsanställning (max två år för högst 20 personer hos samma arbetsgivare).
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om proportionalitet mellan stridsåtgärd och skada.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om nej till regeringens aviserade lag mot deltidsarbete.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om mer flexibel arbetstid.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att arbetsmarknadspolitiken skall ha tre mål.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att stärka arbetsförmedlingen och införa alternativ till den statliga förmedlingen.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att inte öka omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna 2006.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att stärka de arbetslösas rättigheter gentemot förmedlingarna genom en "arbetssökandegaranti".
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att fokusera på arbetsförmedlingens förmedlingsuppgift.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att göra om AMS till en mindre, avpolitiserad och professionell myndighet.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att avveckla friåret.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att införa "nystartsjobb" och en "jobb- och utvecklingsgaranti".
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att införa en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Den skall vara en omställningsförsäkring med tidsbegränsad ersättning.

Fel! Okänt namn på

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om att renodla Samhalls verksamhet och se över företagens vinstkrav.
19. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 13 Arbetsmarknadspolitik för budgetåret 2006 enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag 2006 (mnkr)	Förändringar (mnkr)
22:1 AMV:s förvaltningskostnader	55 080	-200
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	45 021	
del 22:2 Höjd egenavgift i arbetslöshetsförsäkringen		-10 000
del 22:2 Ändrade ersättningsregler		-3 550
del 22:2 Nej till friår		-1 590
del 22:2 20 000 färre platser i arbetsmarknadsåtgärder		-2 100
del 22:2 Ökad arbetslöshetsersättning p.g.a. minskade åtgärder		1 900
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning m.m.	5 332	-680
22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet	46	-46
22:10 Bidrag till lönegarantiersättning	978	500
Ny Jobb- och utvecklingsgaranti		900
Ny Investeringar i utsatta områden		100
Summa	70 230	-14 766

20. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 14 Arbetslivspolitik för budgetåret 2006 enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag 2006 (mkr)	Förändringar (mnkr)
23:1 Arbetsmiljöverket	656	-100
23:2 Arbetslivsinstitutet	378	-189
23:3 Särskilda utbildningsinsatser	44	-10
23:4 Arbetsdomstolen	25	-25
Summa	1 186	-324

¹Yrkande 2 hänvisat till SfU.

Fel! Okänt namn på

1. Arbete är grunden för välståndet

1.1 Fler måste arbeta

Arbete är grunden för välståndet. Ju mer arbete som utförs i Sverige desto mer resurser skapas för både privat konsumtion och offentligt finansierad välfärd.

Regeringen vill med sin budget hösten 2005 skapa fler platser, men inte fler jobb, i offentlig sektor. Detta är en återvändsgränd. I stället är det nödvändigt med betydligt fler jobb i privat regi.

Det centrala talet att fokusera på är antalet arbetade timmar per invånare. År 2002 låg Sverige under genomsnittet för OECD-länderna. Island däremot låg långt över genomsnittet, liksom länder som Tjeckien, Schweiz, Japan, Kanada, Australien, Nya Zeeland, USA och Portugal.

Det är en felaktig föreställning att Sveriges arbetsmarknad fungerar bättre än arbetsmarknaden i övriga Europa. Ett tiotal länder i Europa har en lägre öppen arbetslöshet än Sverige. Jämförelsen blir ännu mera oförmånlig för Sveriges del om man tar hänsyn till arbetsmarknadsprogram och olika typer av offentlig finansierad frånvaro från den reguljära arbetsmarknaden.

En normal arbetsdag är det mer än en miljon människor i arbetsför ålder som inte förvärvsarbetar för att de är sjukskrivna, förtidspensionerade eller arbetslösa.

För sex år sedan satte den socialdemokratiska regeringen upp målet att 80 % av befolkningen i arbetsför ålder skulle ha ett reguljärt arbete år 2004. Det målet nåddes aldrig ens under den goda konjunkturen i slutet av 1990-talet. Sedan dess har läget på arbetsmarknaden blivit sämre, och fortfarande befinner sig Sverige 160 000 personer från det målet.

Bortfallet av arbete kan mätas på ett annat sätt. I början av 1990-talet arbetade befolkningen i arbetsför ålder mellan 24 och 25 timmar i veckan i genomsnitt. År 2004 hade den genomsnittliga arbetsveckan sjunkit till endast 22 timmar.

Dessa dystra fakta blir ännu mer oroande med tanke på att den andel av befolkningen som befinner sig i arbetsför ålder snart börjar minska. Under de närmaste 25 åren kommer befolkningen i arbetsför ålder att minska från 59 % av befolkningen till 54 %. Det betyder drastiskt uttryckt att sammanlagt en halv miljon äldre och yngre ska försörjas av en halv miljon färre människor i arbetsför ålder.

Hur man än mäter arbetslösheten i Sverige är den mycket hög. Vad är då orsaken till den rådande arbetslösheten? Är den orsakad av konjunkturen, en alltför låg samlad efterfrågan eller strukturarbetslöshet på grund av en dåligt fungerande arbetsmarknad?

Regeringen har uppenbarligen identifierat orsakerna som främst konjunkturella eftersom det endast är den typen av motåtgärder som föreslås i budgeten. Folkpartiet menar att regeringens politik bygger på en felaktig analys av arbetslöshetens orsak. Det leder till att regeringen föreslår en felaktig politik.

1.2 Strukturella problem förklaringen

Eftersom regeringen inte har identifierat problemets orsaker rätt är inte heller de föreslagna åtgärderna de som krävs för att få ned arbetslösheten och bryta utanförskapet.

Det går att få ned arbetslösheten. Andra länder har lyckats när de genomfört stora förändringar på områden som arbetslöshetsförsäkringen, arbetsmarknadspolitiken, lönebildningssystemet och skattesystemet. En rad åtgärder måste samverka.

Problemen med regeringens upplägg är att insatserna inriktas helt på den offentliga sektorn, kommer sent i konjunkturcykeln, tränger undan reguljära jobb, är ensidigt inriktade på att bekämpa den öppna arbetslösheten och att regeringen tror att lösningen är traditionell AMS-politik.

1.3 Sverige är inte bäst

Sverige är inte det enda land som har problem med en åldrande befolkning och låg sysselsättning. När detta väl konstaterats ska man notera att folkhälsan hos Sveriges befolkning är minst lika bra som i andra jämförbara länder. Som nation kan vi därför inte slå oss till ro med att vara lika bra som andra länder.

Om man jämför genomsnitt var 73 % av befolkningen mellan 15 och 64 år sysselsatt i Sverige jämfört med knappt 65 % i EU. Sverige är bäst i EU på att sysselsätta kvinnor men i mitten på att sysselsätta män – sex EU-länder har högre sysselsättning bland män än Sverige. Sverige är bäst i EU på att sysselsätta äldre. Notera att över 6 % av alla sysselsatta över 55 år är sjukfrånvarande på heltid från sitt arbete, vilket illustrerar betydelsen av det statistiska beräkningsfenomenet att sjukfrånvaron inte är tagen hänsyn till i begreppet ”sysselsättning”.

Sverige har högre ungdomsarbetslöshet än EU:s genomsnitt och är även sämre än de flesta länder i EU på att sysselsätta sina invandrare.

1.4 Utanförskap

Ett nytt socialt landskap har vuxit fram i Sverige, ett landskap mycket präglad av utestängning från arbetsmarknaden. Varje högkonjunktur har lämnat fler människor utanför än vid föregående högkonjunktur. Så var också fallet med den högkonjunktur som kulminerade 2001–2002. Folkpartiet beskriver utanförskapets karta närmare i den integrationspolitiska motionen. I den motionen beskrivs alla de åtgärder vi anser är nödvändiga. Här fördjupar vi förslagen i den del som gäller arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

2002 fanns det 91 områden i Sverige där sysselsättningen låg under 50 %. Också områden med en sysselsättningsgrad under 70 % har ökat drastiskt. 1990 var det 93 områden, och år 2002 uppvisade 746 områden i Sverige en sådan alltför låg sysselsättningsgrad.

Fel! Okänt namn på

1.4.1 Ett nytt sysselsättningsmål på minst 60 % överallt

Det mål om 80 % sysselsättning för befolkningen mellan 20 och 64 år som regeringen satt upp räcker inte så länge det finns många områden där sysselsättningen är mycket lägre. Vi vill därför införa ett sysselsättningsmål som går ut på att minst 60 % ska ha ett arbete i varje bostadsområde. Bostadsområden där färre än 60 % arbetar, och som visar andra tecken på utanförskap, ska förklaras som prioriterade sociala krisområden.

1.4.2 En jobb- och utvecklingsgaranti införs

För att börja den process av aktivering som ska leda till ett fullvärdigt deltagande på arbetsmarknaden vill vi införa en jobb- och utvecklingsgaranti för alla arbetsföra personer som på grund av arbetslöshet i dag söker socialbidrag. Jobb- och utvecklingsgarantin ska kombinera arbetssökande aktiviteter och kompletterande utbildning med en aktiv sysselsättning i olika samhällsnyttiga arbetsuppgifter.

1.4.3 Frigör riskkapital för eget företagande

Som ett led i arbetet med att underlätta för företagande och egenorganisering i utsatta bostadsområden kommer vi att arbeta för möjligheten att frigöra riskkapital som gör det möjligt för den enskilde eller grupper som befinner sig i en situation av utsatthet eller lever i utsatta miljöer präglade av utanförskap att förverkliga kreativa projekt. Detta i sin tur skapar lönsamma arbetstillfällen, förankring och framtidstro.

Vi vill även inrätta en särskild fond för mjuk lånefinansiering av företags-satsningar och andra investeringar, avgränsat till våra utsatta områden. Fonden ska finansieras med både statliga och privata medel. För att finansiera detta anslår vi årliga växande belopp på 100 miljoner kronor 2006, samt 200 miljoner kronor 2007 och 2008, tillsammans en halv miljard kronor. Dessa belopp ska täcka kreditförluster samt handläggnings- och förvaltningskostnader i övrigt för denna verksamhet.

1.4.4 Integrationsverket läggs ned och AMS reformeras

Som en del av den process som leder från myndighetsmakt till egenmakt läggs Integrationsverket ned och AMS reformeras kraftigt. Integrationsverket försvinner i samband med integrationspolitikens definitiva omorientering från invandrarpolitik till en politik för social utveckling som omfattar utsatta personer och områden oavsett ursprung, etnicitet och födelseort. Som ett led i att reformera arbetsmarknadspolitiken införs en enhetlig myndighetsorganisation där myndigheten ges en självständig professionell ledning och det politiska inflytandet minskar.

1.4.5 Nystartsjobb

Subventionerade anställningar kan vara en väg in i reguljär sysselsättning, men den metoden kan endast användas för personer som står relativt långt

ifrån den reguljära arbetsmarknaden. Som vi utvecklar senare i motionen föreslår alliansen att resurser fokuseras på tidsbegränsade subventionerade anställningar – nystartsjobb. Även detta är en åtgärd som medverkar till att bryta utanförskapet.

Folkpartiet vill satsa 1 miljard kronor i kampen mot utanförskapet.

2. Arbete åt fler ger stark ekonomi

Grunden för en stark samhällsekonomi är en hög sysselsättning. Hög sysselsättning får vi om Sverige kan erbjuda konkurrenskraftiga villkor för produktion av varor och tjänster. De senaste åren har vi sett många exempel på hur svenska företag väljer att lägga ned produktion i Sverige och flytta verksamheten till andra länder där villkoren är bättre. Att företag läggs ned eller flyttar produktion utomlands innebär krav på svensk ekonomi att nya företag/arbetsgivare och arbetstillfällen hela tiden måste tillkomma.

Den tid då våra stora industrikoncerner skapade nya arbetstillfällen är förbi. Sedan början av 1990-talet har antalet anställda i storföretagen minskat varje år, med undantag för högkonjunkturåret 2000. Sveriges – liksom andra rika länders – framtid vilar till sist i händerna på privata företag och företagare, inte minst inom tjänstesektorn och i de små företagen. Mer än två tredjedelar av de nya arbeten som skapas inom den privata sektorn skapas i små företag.

Sverige behöver en politik som gör det mer attraktivt för människor att våga starta nya företag och våga anställa. Folkpartiets förslag på detta område utvecklar vi i vår ekonomiska motion och i den näringspolitiska motionen.

3. Ta bort företagens medfinansiering av sjuklönen

Allians för Sverige föreslår att arbetsgivarnas medfinansiering efter andra sjukveckan med 15 % av sjukpenningkostnaden för anställda slopas fr.o.m. årsskiftet. Det innebär att arbetsgivarna avlastas kostnader på 2,5 miljarder kronor 2006. Förslaget finansieras genom en motsvarande höjning av arbetsgivaravgifterna.

Från och med den 1 januari 2005 betalar arbetsgivaren två veckors sjuklön (80 % av lönen efter en karensdag; en tvåveckorsperiod börjar om på nytt även vid upprepade korttidssjukskrivningar) och 15 % av den anställdes sjukpeng efter två veckor (dock ej för deltidssjukskrivna eller anställda i rehabilitering).

Kostnaderna och riskerna vid anställning av ”fel” person är svåra att förutse eftersom orsaken till sjukfrånvaron inte alls behöver vara relaterad till arbetet och kan ligga utom räckhåll för arbetsgivaren att göra något åt.

Fel! Okänt namn på

Arbetsplatsen är knappast den vanligaste sjukdomsorsaken. Tanken från regeringens sida är att när arbetsgivarna tvingas betala hela eller delar av anställdas sjukfrånvaro ska arbetsgivarnas drivkraft öka för att undvika denna kostnad, t.ex. incitamenten för förbättrad arbetsmiljö, så att sjukskrivningarna minskar.

Tanken förutsätter att arbetsgivarna har makt att påverka omfattningen av sjukskrivningar. Vi menar att det är ett förenklat synsätt.

Medfinansieringen motverkar anställning av kvinnor, äldre och personer med sjukdomshistoria. Arbetsgivarna anpassar sig till systemets risker genom en tydlig selektering av kandidater vid anställningar. Den billigaste förebyggande åtgärden för företaget är naturligtvis att se till att anställa personer som kan förväntas ha frånvarokostnader som ligger under genomsnittet. Vi vet att kvinnor är mer sjukskrivna än män och att det senaste decenniets ökning i långtidssjukskrivningar till övervägande del förklaras av kvinnors ökade sjuktal. Vidare ökar sjukskrivningar med ålder.

Medfinansieringen motverkar integration. Selektionen tar sig också uttryck i att företagen föredrar att anställa personer som man känner väl. Förutom personer med typiskt sett högre risk för att bli sjuka, som äldre och kvinnor, drabbas därför sannolikt särskilt personer med ett begränsat socialt nätverk, som invandrare och ungdomar. De blir då, som grupper betraktade, mera svårbedömda som potentiella kostnader för en anställare. Medfinansieringssystemet motverkar vår ambition att bryta utanförskapet.

Medfinansieringen motverkar rörlighet på arbetsmarknaden. Systemet minskar rörligheten på arbetsmarknaden eftersom de grupper vi beskrivit kommer att få svårare att få ett nytt arbete. Många människor riskerar att bli kvar på arbeten som de borde lämna.

Medfinansieringen motverkar anställningar i Norrland och glesbygd. En effekt av dagens medfinansieringssystem är regionalpolitisk. Sjukfrånvaron är som bekant högre i vissa delar av landet än i andra, dvs. i Norrland och glesbygdskommuner. En arbetsgivare som överväger alternativen att antingen anställa personer i en region med hög sjukfrånvaro eller i en region med låg sjukfrånvaro (storstäder, Småland, Halland) har genom medfinansieringssystemet incitament att *inte* anställa i Norrland och glesbygdskommuner.

Folkpartiet har därför enats med övriga partier i alliansen om att slopa arbetsgivarnas medfinansiering av sjukförsäkringen efter den andra sjukveckan.

4. Reformera reglerna på arbetsmarknaden

4.1 Lagen om anställningsskydd (LAS)

För 30 år sedan infördes stora delar av dagens arbetsrättsregler, bl.a. lagen om anställningsskydd (LAS). Dess syfte var att stärka de anställdas ställning på arbetsmarknaden. LAS är delvis föråldrad och inte helt anpassad till dagens arbetsmarknad som ser annorlunda ut än på 1970-talet. Då dominerades den av färre men större arbetsgivare, och det var betydligt vanligare med livslånga

anställningstider. I dag är arbetsmarknaden mer rörlig och individualiserad. Det finns långt fler små arbetsgivare i dag än på 1970-talet, och runt en halv miljon arbetstagare har olika former av tillfälliga anställningar.

Arbetsrätten, inklusive LAS, måste anpassas till de krav som dagens arbetsmarknad ställer. Folkpartiet står även i fortsättningen bakom grundprincipen i LAS att arbetstagare ska skyddas mot obefogade uppsägningar och att det är anställningstid som ska avgöra turordningen vid uppsägningar på grund av arbetsbrist. Men vi anser att LAS tyvärr är till nackdel för nya grupper på arbetsmarknaden. Det finns skäl att reformera lagstiftningen.

Förutom de förändringar som nämns nedan vill vi utöka möjligheten att undanta två personer från turordningsreglerna till att gälla samtliga företag och inte bara de med färre än tio anställda. Det är viktigt att tillämpningen av undantagsregeln kan prövas rättsligt så att den inte missbrukas. Vi vill även stärka anställningsskyddet för föräldralediga.

Lagen om anställningsskydd ger i dag ett extra skydd till alla som är äldre än 45 år. De får tillgodoräkna sig sin anställningstid dubbelt upp till fem år vid arbetsbristuppsägningar. Reglerna kom till för att ge äldre anställda ett extra skydd, men effekten har blivit den motsatta. Många arbetsgivare tvekar inför att anställa medelålders och äldre eftersom de snart skulle få fördel i turordningen framför yngre kolleger som arbetat lika länge eller längre på just denna arbetsplats. Folkpartiet vill därför att denna regel tas bort.

4.2 Enklare former för tidsbegränsade anställningar

Vi menar att nuvarande lista över olika typer av tidsbegränsade anställningsformer – utom provanställning – bör ersättas av en enkel föreskrift om att det är tillåtet att anställa tidsbegränsat högst 20 personer hos samma arbetsgivare under en period upp till högst 24 månader och inom en referensperiod om fyra år. Provanställning ska vara möjlig i tolv månader.

4.3 Proportionalitet mellan stridsåtgärd och skadan

Arbetsmarknadens parter måste ha rätt att tillgripa stridsåtgärder som en sista utväg vid konflikt. Problem kan uppstå om möjligheten att vidta stridsåtgärder, som vi ser det, missbrukas.

En stridsåtgärd kan utformas så att den kostar lite för egna organisationen och samtidigt orsakar kostnader för tredje man. Med andra ord, rätten till stridsåtgärd, eller hot därom, bör inte tillgripas på ett sätt som står i orimlig proportion till skadan. På dagens arbetsmarknad finns det dessutom exempel på fall när *enbart hot* om en stridsåtgärd kan få förödande konsekvenser för motparten, t.ex. hot om strejk hos ett flygbolag. Omedelbart kan det utlösa en störtflod av avbokningar.

Generellt sett anser Folkpartiet att det svenska kollektivavtalssystemet fungerar väl. Men genom möjligheten att vidta t.ex. omfattande sympatiåtgär-

Fel! Okänt namn på

der kan den arbetsgivare som tecknat kollektivavtal och där fredsplikt råder ändå drabbas av en konfliktåtgärd.

En grundtanke med systemet med kollektivavtal är fredsplikten. Den har delvis urholkats. I Sverige finns inga krav på proportionalitet i stridsåtgärder. Denna fråga bör parterna på arbetsmarknaden själva lösa genom att inför krav på proportionalitetsprövning av stridsåtgärder i överenskommelser om en processordning för tvistlösning (förhandlingsordningsavtal). Genom att fokusera på proportionalitet i åtgärderna behöver man inte införa några speciella regler som skulle begränsa rätten till sympatiåtgärder.

4.4 Nej till den aviserade lagen mot deltidarbete

Regeringen har vid ett flertal tillfällen aviserat att företag ska tvingas anpassa sig till lagfästa krav att antingen avskeda eller göra heltidsanställningar. ”Lagstiftning om rätt till heltid läggs fram” sade statsministern i regeringsdeklarationen (september 2005). Ett huvudspår är att deltid ska ses som en olämplig anställningsform som vederbörande bör befrias från, och som bara ska få finnas om verksamhetens karaktär kan motivera det.

I dag löses fråga om hel- och deltidanställningar oftast genom kollektivavtal. Vi ser ingen anledning att ändra på det.

4.5 Gör arbetstiden mer flexibel

Vi är övertygade om att fler människor har lättare att orka med arbetslivet och kan utföra ett mer tillfredsställande arbete om de får större makt över sin arbetstid. Folkpartiet vill därför ha en ny arbetstidslag.

Den nya lagen ska utformas så att den uppmuntrar till arbetstidsflexibilitet och ger fler människor möjlighet att arbeta på sina egna villkor. Lagen ska utformas så att arbetstiden bör läggas upp i en överenskommelse mellan den enskilde arbetstagaren och arbetsgivaren.

En sådan arbetstidslag ska bl.a. ge den enskilde större möjlighet att ta ut ledighet i timmar. Den femte semesterveckan, inarbetad semester och eventuellt ytterligare lediga dagar ska kunna läggas i en timbank. Den som vill kan sedan använda timbanken till att korta sin arbetstid under en period eller välja att ta ut den inarbetade ledigheten i form av pengar. Timbanken kommer att vara särskilt värdefull för de arbetstagare som inte har avtal om flexibel arbetstid i dag.

Folkpartiet säger nej till en lagstadgad arbetstidsförkortning. Problemet är inte att vi som kollektiv arbetar för mycket i Sverige, utan för lite. I länder som Tyskland och Frankrike, som tidigare infört kortare arbetstid, börjar nu arbetsmarknaden röra sig i motsatt riktning.

5. Arbetsmarknadspolitiken måste bli tydligare

Allians för Sverige föreslår att arbetsmarknadspolitiken effektiviseras. Därvid prioriteras ökade resurser för matchning mellan arbetssökande och lediga jobb, ökad konkurrens och förbättrad kontroll. En enhetlig myndighetsorganisation införs, myndigheten ges en självständig professionell ledning och det politiska inflytandet minskas. Friåret avskaffas, åtgärdsprogrammen reduceras och dagens riktade anställningsstöd ersätts med nystartsjobb.

Förslagen innebär sammantaget besparingar på 8,0 miljarder kronor 2006.

Arbetsmarknadspolitiken kan inte skapa reguljära arbeten. Arbetsmarknadspolitiken mål är i dag alltför oklara. Ett första problem med dagens arbetsmarknadspolitik är att målstrukturen för Arbetsmarknadsstyrelsens (AMS) verksamhet är komplicerad med flera övergripande mål och delmål. Sammantaget finns det ett stort antal mål på flera olika nivåer. Risken för målkonflikter, byråkrati, ineffektivitet och oklarhet i ansvaret för myndighetsutövningen är uppenbar.

Ett andra problem med senare års arbetsmarknadspolitik är att åtgärderna tenderar att bli mer omfattande i lågkonjunktur än vad konjunkturen kräver och att en högre nivå sedan delvis bibehålls in i högkonjunktur. På så sätt ökar åtgärderna trendmässigt och oberoende av konjunkturen. Resultatet blir en ineffektiv arbetsmarknadspolitik, ineffektiv konjunkturpolitik och trendmässig ökning av belastningen på de offentliga finanserna.

Grunden för en väl fungerande arbetsmarknadspolitik måste vara att politiken styrs av klara och entydiga mål och utformas oberoende av dagspolitiska hänsyn. Lämpliga mål för arbetsmarknadspolitiken är följande:

1. *Långsiktigt effektivitetsmål.* Arbetsmarknadspolitiken ska, som en del av den allmänna ekonomiska politiken, inriktas på att få ned den s.k. strukturarbetslösheten.
2. *Stabilitetsmål.* Arbetsmarknadspolitiken kan bidra till att utjämna de konjunkturrella svängningarna på arbetsmarknaden. Under lågkonjunkturer ska aktiva åtgärder användas för att höja kompetensen hos de arbetssökande så att rätt arbetskraft finns att tillgå på rätt ställe när konjunkturen vänder.
3. *Fördelningspolitiska mål.* Arbetsmarknadspolitiken ska bidra till en jämnare fördelning av inkomster och livschanser genom att ge särskilt starkt stöd till grupper som står långt från arbetsmarknaden som arbetshandikappade, vissa invandrargrupper och långtidsarbetslösa. Genom att skapa en dynamisk arbetsmarknad där alla slags kompetenser efterfrågas ges alla en rimlig chans att försörja sig själva.

Den ekonomiska politiken i sina olika dimensioner bör fokusera på att minska utanförskapet, skapa tillväxt och en gemensam välfärd. Arbetsmarknadspolitiken har en viktig roll härvidlag främst genom att förbättra matchningen på arbetsmarknaden för att få ned strukturarbetslösheten. Att öka arbetade timmar i genomsnitt per invånare är centralt för att skapa tillväxt, något som

Fel! Okänt namn på

också bör vägleda arbetsmarknadspolitiken. Arbetsmarknadspolitiken bör därtill stabilisera utvecklingen på arbetsmarknaden över konjunkturcykeln, men det är penningpolitiken som är det effektivaste och viktigaste stabiliseringspolitiska instrumentet. Fördelningsfrågorna är en ofrånkomlig dimension bl.a. på grund av interaktionen mellan läget på arbetsmarknaden och utnyttjandet av andra offentliga försörjningssystem.

Det viktigaste instrumentet i arbetsmarknadspolitiken sett ur de arbetslösas perspektiv är en väl fungerande *arbetsförmedling* – i offentlig och enskild regi. Detta ska finnas i hela landet, och kontoren ska hjälpa arbetssökande att söka arbete och hjälpa arbetsgivare att besätta lediga arbeten. Förmedlingarna ska även utöva kontroll av reglerna i arbetslöshetsförsäkringen.

Det krävs ett för konjunkturläget och regionen lämpligt utbud av *utbildningar, praktikplatser och andra stödjande insatser* som ökar de arbets sökandes möjligheter att ta ett ledigt arbete och visa potentiella arbetsgivare på anställningsmöjligheter. Arbetsmarknadsutbildningar bör också motverka brist på arbetskraft.

5.1 Kritik av arbetsförmedlingen

Såväl svenska som internationella utvärderingar visar vikten av att ha en effektiv arbetsförmedling som tidigt skaffar en bra bild av den arbetssökandes kompetens och behov och som hjälper och driver på honom eller henne att söka arbete.

Arbetsförmedlingens arbete har dock kritiserats kraftigt de senaste åren i olika myndigheters utvärderingar.

Statskontoret har skarpt kritiserat arbetsförmedlingens insatser för de enskilda arbetssökande. Bl.a. har Statskontoret fört fram att de individuella handlingsplanerna håller låg kvalitet, att AMS inte följer upp att de egna insatserna når den målgrupp de var tänkta för och för att AMS handlar upp utbildningar utan att ha kvalitetssäkrat innehållet i dem.

Riksrevisionen har kritiserat arbetsförmedlingen för att man inte anvisar arbete till arbetssökande under de första 100 dagarna och att man alltför sällan ifrågasätter personers rätt till arbetslöshetsersättning, trots att dessa inte står till arbetsmarknadens förfogande.¹

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har också kritiserat arbetsförmedlingen för brister i hanteringen av arbetslöshetsförsäkringen och stora variationer mellan länen när det gäller ifrågasättande av personers rätt till ersättning. Det senaste året har det skett en markant ökning av antalet underrättelser om ifrågasatt ersättningsrätt. Detta arbete måste fortsätta.

¹ Arbetslöshetsförsäkringens hantering på arbetsförmedlingen RiR 2004:3.

5.2 Kritik av arbetsmarknadsåtgärderna

Ända sedan mitten av 1970-talet har, med undantag av några få år, mer än 2 % av den svenska arbetskraften ständigt varit sysselsatt i olika former av arbetsmarknadsåtgärder. En tredjedel av alla arbetslösa – över 100 000 personer – befinner sig i dag i någon arbetsmarknadsåtgärd.

De utvärderingar som gjorts av den svenska arbetsmarknadspolitiken visar att arbetsmarknadsåtgärderna hjälpt till att minska den öppna arbetslösheten och aktivera långtidsarbetslösa så att de inte lämnar arbetsmarknaden.² Dock är vinsten påfallande liten satt i relation till de stora resursinsatserna. Resultaten av utvärderingar pekar också på att arbetsmarknadsåtgärder snarare hämmar än ökar rörligheten på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsåtgärderna har varit effektiva på att bryta långa perioder av öppen arbetslöshet med någon form av aktivitet och hålla uppe arbetskraftsdeltagandet. Däremot är det tveksamt om åtgärderna faktiskt uppfyller de mål som satts upp; exempelvis att hjälpa människor till riktiga arbeten och se till att de arbetssökande snabbare matchas ihop med lediga arbeten.

Svenska utvärderingar tyder inte på att den i särklass dyraste arbetsmarknadsåtgärden – arbetsmarknadsutbildningarna – verkligen ökar arbetssökandes möjligheter att få ett varaktigt riktigt arbete.

Däremot finns det stöd för att olika typer av lönesubventioner som gör det billigare att anställa arbetslösa i reguljära arbeten har bättre effekt. Men priset är högt: subventionerade anställningar kan driva undan reguljära arbeten. Därför måste subventioner i första hand erbjudas arbetssökande som står långt från den reguljära arbetsmarknaden.

5.3 Gör om AMS

Dagens arbetsmarknadsmyndigheter – arbetsmarknadsstyrelsen, AMS, och länsarbetsnämnderna fungerar inte tillfredsställande. För att arbetsmarknadspolitiken ska bli effektivare måste en grundläggande förändring ske. AMS verksamhet lider av för hög grad av politisering som pågått sedan andra världskrigets slut.

Folkpartiet har tidigare krävt att nuvarande AMS ska läggas ned och en ny myndighet skapas. Vi har tillsammans med de övriga partierna inom alliansen enats om att genomföra en grundlig reform av dagens AMS. Myndighetens arbetssätt måste förändras, länsarbetsnämnderna avskaffas för att skapa en enhetlig mindre myndighetsorganisation och verksamheten få en professionell och självständig ledning.

² Ett exempel är IFAU:s stora studie av svensk arbetsmarknadspolitik. ”Vad vet vi om den svenska arbetsmarknadspolitikens sysselsättningseffekter?” IFAU Rapport 2002:8.

Fel! Okänt namn på

Den nya myndigheten bör vara en liten central myndighet med ansvar för myndighetsuppgifterna och tillsynen. Det är viktigt att myndigheten bedriver en rakt igenom professionellt på saklighet och beprövad erfarenhet styrd verksamhet.

Regeringen bör dock även i fortsättningen kunna använda arbetsmarknadspolitiken som ett instrument för att understödja den ekonomiska politiken. Den nya arbetsmarknadsmyndigheten behöver tillföras medel av varierande storlek och inriktning beroende på läget på arbetsmarknaden. Regeringen måste kunna styra inriktningen av arbetsmarknadspolitiken och riksdagen måste kunna kontrollera hur dessa medel används på samma sätt som riksdagen kontrollerar regeringen och övriga myndigheter i dag.

5.4 Bättre service till arbetssökande

Syftet med reformen är att öppna för att de viktiga serviceuppgifterna inom arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsåtgärderna ska kunna utföras av flera olika aktörer, både privata och ideella. Internationella erfarenheter visar att arbetsmarknadspolitiken kan bli mycket effektivare om produktionen av servicetjänsterna kan handlas upp i konkurrens mellan olika utförare vars ersättning beror på hur väl de lyckas med att hjälpa arbetssökande till varaktiga arbeten.

Den förnyade arbetsmarknadsmyndigheten ska ges ansvaret för att se till att det finns en bättre fungerande arbetsförmedling och skräddarsydda arbetsmarknadsåtgärder för varje del av landet. Myndigheten ska handla upp lämpliga tjänster från enskilda utförare, och när sådana inte finns tills vidare själv bedriva verksamheten.

Denna reform kommer att leda till en politik som, i kombination med en politik för fler företag och arbetsgivare, snabbare kan hjälpa arbetssökande att hitta riktiga arbeten. Men reformen kommer också att ge de enskilda arbetssökande större möjligheter att välja en lämplig arbetsförmedling, och åtgärder som passar hans eller hennes behov.

Folkpartiet vill att de enskilda arbetssökande som behöver någon form av aktiv insats ska få större möjligheter att själv välja aktivitet och utförare genom en personlig omställningspeng som de förfogar över och kan använda i samråd med sin arbetsförmedlare.

Under arbetslöshet är det mycket viktigt att den arbetslöses fokus hela tiden ligger på att söka arbete. Utvärderingar av arbetsmarknadspolitiken visar att intensiva insatser från den arbetssökande och arbetsförmedlingen redan tidigt i arbetslösheten är det sannolikt effektivaste sättet att snabbt få arbetssökande tillbaka i arbete.³ Att upprätthålla en bättre fungerande och heltäckande arbetsförmedling i hela landet är bl.a. därför mycket angeläget.

³ IFAU Rapport 2002:8.

Den kritik som framförts mot arbetsförmedlingen visar att arbetet behöver dock stramas upp och det existerande regelverket följas betydligt bättre än i dag. En del i detta är att förmedlingarna behöver konkurrens.

Folkpartiet anser att det behövs alternativ till den statliga arbetsförmedlingen. Privata arbetsförmedlingar, branschvisa förmedlingar och bemanningsföretag är exempel på aktörer som kan komplettera den statliga arbetsförmedlingen. Olika specialinriktade förmedlingar skulle ha stora möjligheter att effektivt förmedla arbeten till arbetssökande med särskild kompetens.

För andra arbetssökande som befinner sig längre ifrån arbetsmarknaden är det mer motiverat att inrätta ett närmare samarbete mellan arbetsförmedlingen, kommunernas socialkontor och försäkringskassorna. Internationellt finns det lyckade exempel på s.k. ”one-stop-shops” som integrerar arbetsförmedling, socialtjänst och försäkringskassa för att arbeta med den arbetssökandes hela livssituation.

5.5 Stärk de arbetslösas rättigheter – inför en arbetssökandegaranti

Arbetsförmedlingen ska på ett tydligt sätt göra klart för alla arbetssökande vilka skyldigheter och rättigheter de har. AMS har interna föreskrifter med regler för arbetsförmedlingens handläggning av ärenden om arbetssökande. I dessa föreskrifter framgår vilka rättigheter de arbetssökande har:

1. Alla som har rätt att arbeta i Sverige har också rätt att skrivas in vid och få service av den offentliga arbetsförmedlingen.
2. Den som skrivs in har rätt att ta del av arbetsförmedlingens service *vid vilket arbetsförmedlingskontor han eller hon önskar*. En arbetssökande som är missnöjd med den service som hon/han får har alltså rätt att vända sig till en annan förmedling för att där söka bättre hjälp.
3. Alla arbetssökande har rätt till egen tid med arbetsförmedlare.
4. Arbetsförmedlingen ska informera arbetssökanden om möjligheten att ansöka om arbetslöshetsersättning och vilka villkor som gäller för ersättningen.

De arbetssökande har alltså tydliga rättigheter redan i dag. Tyvärr vet långt ifrån alla arbetssökande vilka rättigheter de har. Folkpartiet vill därför att det införs en arbetssökandegaranti som ska gälla på alla arbetsförmedlingar. Garantin kan ta sig formen av ett dokument, en ”Bill of Rights”, där det tydligt anges vilka rättigheter och skyldigheter som en arbetssökande har. Den arbetssökande ska veta vilken lägstanivå av service som han eller hon kan kräva. I dokumentet ska det även klart och tydligt framgå hur och till vem en arbetssökande kan vända sig till om han eller hon vill byta förmedling och överklaga beslut.

Undersökningar från bl.a. Saco visar att arbetssökande upplever att arbetsförmedlingen är dålig på att anpassa sin service efter individen och att bemötandet kan skilja sig mycket mellan olika arbetsförmedlingar. Därför är det

Fel! Okänt namn på

ytterst viktigt att den arbetssökande vet att han eller hon har rätt att byta förmedling om han eller hon vill.

5.6 Varaktiga jobb snarare än fler platser och åtgärder

Arbetsmarknaden ser fortsatt dystert ut. Inte ens regeringen räknar med att den totala arbetslösheten sjunker annat än marginellt nästa år. Däremot ökar man de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna kraftigt nästa år för att dölja så mycket av den öppna arbetslösheten som möjligt. Folkpartiet anser att detta är fel. Vi säger därför nej till den expansion av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna som regeringen föreslår och låter arbetsmarknadsåtgärderna förbli på den nivå som gäller i år.

Regeringens s.k. sysselsättningspaket domineras av tillfälliga platser i offentlig sektor. Detta är fel att väg att gå. Vi anser att arbetslösheten bekämpas bättre genom att förbättra förutsättningarna för nya varaktiga arbeten i privat sektor. I vår ekonomiska motion presenterar vi en politik med detta syfte.

5.7 Avveckla friåret

Friåret bedrevs på försök i tolv kommuner mellan 2002 och 2004 och är sedan januari 2005 infört i hela landet. Målet är att 14 000 platser ska vara tillsatta innan årets slut. Syftet med friåret var att en person som har arbete får vara ledig i ett år samtidigt som en arbetslös skulle få vikariera under tiden. Tanken är att långtidsinskrivna, arbetshandikappade och invandrare ska utgöra en större del av vikarierna. Så har det inte blivit. Den utvärdering av friåret som regeringens eget Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) gjort visar att den kritik som framförts har visat sig helt riktig.

I en tid när alltmera av den långsiktiga diskussionen i politik och samhälle gäller frågan om hur tillväxten ska kunna öka, hur den oförmånliga demografiska utvecklingens effekter ska motverkas genom ökat arbete, hur sjukfrånvaron ska kunna minska, skattekvoten ska hindras att öka, och hur det stora arbetskraftsslöseriet med den dåliga integrationen i Sverige av utlandsfödda ska kunna hävas är regeringens politik om ökad offentligfinansierad ledighet och minskad bnp som uppochnedvända världen.

De utvärderingar som gjorts visar bl.a. att friårsvikarierna står närmare arbetsmarknaden än andra arbetslösa. Vikarierna är yngre, har högre utbildningsnivå och kortare inskrivningstid vid arbetsförmedlingen.

Kvinnor är kraftigt överrepresenterade bland de friårslediga. Det innebär att friårspolitikerna är en kvinnofälla. IFAU visar att bl.a. löneutvecklingen påverkas negativt och att de som varit friårslediga i genomsnitt tjänar 3 % mindre per månad året efter ledigheten än vad som annars hade varit fallet. En studie från TCO visade också att var tredje arbetsgivare är negativt inställd till att anställa en person som varit friårsledig. Resultaten tyder också på att friårsledighet leder till tidigare pensionering, vilket går stick i stäv med påståenden om motsatsen från politikens anhängare. Det, i kombination med förlo-

rad pensionsgrundande inkomst under friåret, betyder en lägre framtida pension än om personen inte tagit ut ledigheten.

Folkpartiet vill omedelbart avveckla friåret. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

5.8 Nystartsjobb

Allians för Sverige föreslår att arbetsgivaravgifterna tas bort helt för personer som uppburit arbetslöshetsersättning, sjukpenning, förtidspension eller socialbidrag i mer än ett år. Nedsättningen gäller under lika lång tid som vederbörande varit frånvarande från arbetslivet, dock högst fem år. Skatterabatten kan förlängas i särskilda fall men först efter individuell prövning. Ungdomar (20–24 år) som varit arbetslösa i sex månader ska omfattas av nystartsjobben. För dem gäller dock skatterabatten i högst ett år. Nystartsjobben ska även omfatta nyanlända flyktingar och anhöriginvandrare under de tre första åren efter det att uppehållstillstånd har beviljats.

Skatterabatten ges till nystartsjobb i näringslivet. LAS ska gälla för nystartsjobben. De bedöms kunna generera åtminstone 50 000 arbeten.

I budgeten avsätts 1,2 miljarder kronor 2006.

Många utvärderingar har visat att subventionerade anställningar kan vara en väg in i reguljär sysselsättning, men att metoden endast kan användas för personer som står relativt långt ifrån den reguljära arbetsmarknaden. Alliansen föreslår sålunda att resurser fokuseras på tidsbegränsade subventionerade anställningar, ”nystartsjobb”, för *arbetsökande som står långt från arbetsmarknaden* och där risken är mindre att insatserna tränger undan reguljära arbeten.

Erfarenheter från andra länder och forskningen tyder på att en väg för att förbättra sysselsättningsläget för grupper med svag förankring på arbetsmarknaden är *sänkta arbetsgivaravgifter*. I flera europeiska länder med hög arbetslöshet och med betydande grupper som står utanför arbetsmarknaden har också olika typer av skatterabatter använts med gott resultat. Alliansens förslag till nystartsjobb innebär att arbetsgivaravgifterna tas bort helt för personer som varit beroende av arbetslöshetsersättning, sjukpenning, förtidspension eller socialbidrag i mer än ett år och att nedsättningen gäller lika länge som vederbörande varit bidragsberoende – dock i högst fem år. Skatterabatten kan förlängas ytterligare i särskilda fall, men först efter individuell prövning.

En grupp av särskilt intresse är *ungdomar*. Studier visar att ungdomar som knappt har etablerat sig på arbetsmarknaden, löper en större risk att bli utslagna om inte arbetslösheten bryts snabbt. Vi föreslår därför att ungdomar (20–24 år) som varit arbetslösa i sex månader också omfattas av ovanstående system för nystartsjobb. För ungdomar gäller dock skatterabatten i högst ett år.

Det är viktigt hur nystartsjobben administreras. Till skillnad från dagens anställningsstöd, som är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd och där sökande

Fel! Okänt namn på

anvisas till olika företag av arbetsförmedlingen, ska vårt förslag om sänkt arbetsgivaravgift ses som en rättighet för alla. Anställda och arbetsgivare som kommer överens om en anställning, och som uppfyller kraven, kan ansöka hos skattemyndigheten om att arbetsgivaravgiften ska tas bort. Därmed försvinner den stigmatiseringseffekt som åtgärder via arbetsförmedlingen ofta för med sig. Det är dock viktigt med en god kontroll av nystartsjobben för att motverka missbruk.

Till skillnad från dagens anställningsstöd, som subventionerar lönekostnaden med minst 50 % upp till ett tak, är nystartsjobben inte takbegränsade samtidigt som sänkningen av arbetsgivaravgifterna varar under en längre tid. I dagens system undantas personer med särskilt anställningsstöd från LAS. Så ska det inte vara för nystartsjobben som omfattas av skyddsreglerna i anställningsskyddslagen.

I vårt budgetförslag för 2006 anslår vi 1 200 miljoner kronor till denna anställningsform.

5.9 Inför en jobb- och utvecklingsgaranti

Människor som är fullt arbetsföra ska inte hänvisas till ett passivt bidragstagande. Det har beskrivits tidigare i motionen. Effektiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder ska fokusera på att bryta en långvarig arbetslöshet och förhindra permanent utslagning från arbetsmarknaden.

I dag finns det två stora grupper av personer som är arbetsföra men mer eller mindre permanent försörjs utanför arbetsmarknaden. Den första gruppen är *långtidsarbetslösa* som i dag hänvisas till den mycket dåligt fungerande aktivitetsgarantin. De får i dag ersättning med aktivitetsstöd på samma nivå som arbetslöshetsersättningen. Den andra stora gruppen är de *invandrare* som ännu inte lyckats få fotfäste på den svenska arbetsmarknaden. De är i de flesta fall hänvisade till socialbidrag för sin försörjning. Till dem kan läggas en tredje grupp som består av *ungdomar* som varken arbetar eller studerar och som i många fall också tvingas leva på socialbidrag.

Folkpartiet liberalerna vill inte att arbetsföra människor ska tvingas att leva en passiviserande tillvaro på socialbidrag. Därför vill vi införa en *jobb- och utvecklingsgaranti*. Syftet med garantin är att med hjälp av individuell utformade åtgärder så snabbt som möjligt hjälpa deltagarna vidare till den reguljära arbetsmarknaden.

Tyngdpunkten i jobb- och utvecklingsgarantin är att förbereda deltagarna för arbetslivet genom olika jobbsökande aktiviteter. Korta kompletterande utbildningar kan också ingå i garantin liksom praktik och vissa samhällsnyttiga arbetsinsatser. Aktiviteterna i jobb- och utvecklingsgarantin ska ordnas av en mångfald auktoriserade anordnare.

För de personer som uppbär socialbidrag ska respektive kommun ha det yttersta ansvaret för att garantin förverkligas, dock i samverkan med arbetsförmedlingen. För de personer som uppbär aktivitetsersättning ska arbetsförmedlingen ha det yttersta ansvaret för att garantin förverkligas. Garantin ska

även kunna erbjudas till långtidssjukskrivna och till förtidspensionärer som behöver hjälp tillbaka till arbetsmarknaden.

Alla som deltar i jobb- och utvecklingsgarantin får rätt till en ersättning som minst motsvarar arbetslöshetsförsäkringens grundbelopp. Den som har avslutat sin ersättningsperiod i arbetslöshetsförsäkringen har rätt en ersättning som uppgår till högst 65 % av den förlorade arbetsförtjänsten, dock högst 680 kr/dag. Den som inte vill delta förlorar dock rätten till ersättning. Arbetslösa med försörjningsansvar har rätt att söka kompletterande försörjningsstöd, och deltagare som har annan ersättning t.ex. sjukpenning, får behålla denna.

Vi bedömer att detta bör kunna erbjudas till drygt 100 000 personer, både arbetsföra som i dag uppbär socialbidrag och långtidsarbetslösa som i dag befinner sig i aktivitetsgarantin. Vi anslår 900 miljoner kronor till denna åtgärd 2006 och 1 200 miljoner kronor 2007 och 2008, när åtgärden beräknas få full effekt.

6. Trygghet vid arbetslöshet

Allians för Sverige föreslår att arbetslöshetsförsäkringen ska vara obligatorisk och omfatta alla som förvärvsarbetar. Egenfinansieringen föreslås öka med 10 miljarder kronor.

Arbetsvillkoret skärps till 80 timmars arbete i månaden under sex månader. Studerandevillkoret tas bort och den överhoppningsbara tiden begränsas till högst fem år. Arbetslöshetsersättningen baseras på de senaste tolv månadernas inkomster.

Arbetslöshetsersättning ska maximalt kunna utgå under 300 ersättningsdagar (motsvarar knappt 14 månader). Arbetslösa med försörjningsansvar för barn kan dock få ersättning under 450 dagar (motsvarar knappt 21 månader). Ersättningen ska vara 80 % av förlorad inkomst under de första 200 dagarna och 70 procent därefter. Den högsta dagpenningen blir 680 kr per dag.

När ersättningsperioden är slut övergår den arbetslöse i en jobbgaranti där ersättningen ska vara 65 %. Om den arbetslöse inte deltar i jobbgarantin utgår ingen ersättning.

Förslagen innebär sammantaget budgetbesparingar på 3,6 miljarder kronor 2006.

6.1 En allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring

En väl fungerande arbetslöshetsförsäkring är en frihetsfråga. Om det finns en ersättning vid tillfälliga perioder av arbetslöshet blir människor tryggare och vågar prova nya arbeten.

Fel! Okänt namn på

Folkpartiet vill att arbetslöshetsförsäkringen ska vara allmän och obligatorisk i den meningen att den ska inkludera alla som arbetat tillräckligt länge för att kvalificera sig till försäkringen.

När den allmänna arbetslöshetsförsäkringen infördes betalade kassornas medlemmar eller fackförbunden merparten av försäkringens kostnader. Nu betalar staten runt 90 % av utgifterna i arbetslöshetsförsäkringen, vilket gör det svårare att motivera varför medlemskap i en särskild kassa ska vara ett krav för att få ersättning vid arbetslöshet.

Ett villkor för att arbetslöshetsförsäkringen ska fungera är att ersättning bara ges till dem som söker arbete aktivt och som inte tackar nej till erbjudna arbeten. Dagens regler är mycket strikta på den punkten men de tillämpas inte konsekvent. Folkpartiet vill att reglerna ska tillämpas och att arbetslöshetskassor som inte stänger av personer som bryter mot reglerna t.ex. ska förlora en del av sitt statsbidrag.

Egenavgiften till arbetslöshetsförsäkringen kommer med vårt gemensamma alliansförslag att höjas och inte heller göras avdragsgill i deklarationen. Den maximala höjningen får inte vara mer än 300 kr i månaden, och vi gör bedömningen att den genomsnittliga avgiften kommer att uppgå till 280 kr i månaden.

7. En utsatt grupp

Det finns vissa grupper på arbetsmarknaden som drabbas hårdare när arbetslösheten är hög. Arbetsmarknadspolitiken måste därför alltid ge extra uppmärksamhet åt dessa grupper.

7.1 Arbetshandikappade

Oavsett om konjunkturen är bra eller dålig har de handikappade alltid en svår situation på arbetsmarknaden. De statliga insatserna för att stärka handikappades ställning är därför mycket viktiga och måste alltid prioriteras. Arbetslinjen måste gälla även för handikappade, och förtidspensioneringar ska undvikas i största möjliga utsträckning.

Så långt som möjligt ska personer med nedsatt arbetsförmåga ha ett reguljärt arbete. Majoriteten av dem med nedsatt arbetsförmåga behöver dock någon form av hjälp eller anpassning för att detta ska vara möjligt. Det kan handla om hjälpmedel, anpassad lokal, transporter till och från arbetsplatsen eller personligt biträde. Men allra vanligast är behov av anpassning av arbetstiden, arbetstempot eller arbetsuppgifterna.

Undersökningar har visat att lönebidragsanställningar och anställningar vid Samhall är mer utvecklande och billigare än alternativen a-kassa eller förtidspension. Anställningar med lönebidrag ska vara en åtgärd förbehållen arbetshandikappade.

Fel! Okänt namn på

Drygt 58 000 personer har i dag anställningar med lönebidrag. Bidraget utgår normalt under högst fyra år. Enligt vår mening måste antalet lönebidragsanställningar öka för att möta det behov som finns. Det måste också finnas större möjligheter, efter särskild prövning och med återkommande kontrollstationer, att behålla bidraget om detta i praktiken skulle medföra att anställningen upphör.

Lönebidragets tak hölls oförändrat under många år. Det har gjort det svårare för funktionshindrade med kvalificerade utbildningar att få lämpliga arbeten. Folkpartiet har länge föreslagit att taket ska höjas. Vi välkomnade därför den höjning av taket som genomfördes den 1 juli i år och den höjning som aviserats 2007.

För de människor som omfattas av lagen om stöd och service (LSS) är möjligheterna till arbete i regel än mer begränsade. Men även de måste få möjlighet till en daglig verksamhet.

7.2 Renodla Samhalls verksamhet

Även för personer som på grund av funktionshinder inte kan beredas arbete på den reguljära arbetsmarknaden måste det finnas alternativ. Samhall är ett sådant. I många glesbygdkommuner är Samhalls verksamhet avgörande för de arbetshandikappade. Samhalls verksamhet bör renodlas så att den inriktas på utveckling genom arbete av de funktionshindrade som inte kan konkurrera på den reguljära arbetsmarknaden. Samhalls överordnade målsättning måste vara att ge den enskilde individen stöd för utveckling och en möjlighet till övergång till en ordinarie arbetsplats så snabbt som möjligt.

Eftersom Samhall verkar i gränssnittet mellan kommuners sysselsättning av individer med svårare funktionshinder och den öppna arbetsmarknaden är det av yttersta vikt att anbudsförfarande och upphandling sker med största öppenhet och på samma villkor och regelverk som all övrig upphandling. Det är av yttersta vikt att anställda i Samhall kan känna lugn och trygghet i sitt arbete och att det finns en kontinuitet i verksamheten.

8. Anslagsfrågor

8.1 Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Vi vill reformera Arbetsmarknadsverket. Länsarbetsnämnderna avskaffas och AMS görs om till en mindre myndighet vars ledning tillsätts på professionella meriter. Detta beräknas spara 200 miljoner kronor 2006.

Folkpartiet föreslår tillsammans med övriga allianspartier att arbetslöshetsförsäkringen görs obligatorisk och får en tydligare karaktär av omställningsförsäkring. Medlemsavgiften till arbetslöshetsförsäkringen höjs med 10 miljarder kronor, kraven för att få ersättning blir något högre och ersättningen trappas ned över tiden. De förändringar i ersättningsreglerna i arbetslöshets-

Fel! Okänt namn på

försäkringen som vi föreslår innebär en besparing på 3,55 miljarder kronor 2006.

Folkpartiet föreslår 20 000 färre platser i arbetsmarknadsåtgärder än regeringen gör nästa år. Detta sparar 2,1 miljarder kronor 2006 i aktivitetsstöd och 300 miljoner kronor från anslaget för köp av arbetsmarknadsutbildning. Vi går emot regeringens förslag om s.k. plusjobb, vilket sparar 380 miljoner kronor 2006 från anslaget för inköp av arbetsmarknadsutbildning. Vi säger även nej till det så kallade friåret, vilket sparar 1,59 miljarder kronor 2006.

Vi ökar dock anslaget för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd med 1,9 miljarder kronor 2006 för att kompensera för att minskningen av vissa arbetsmarknadsåtgärder i ett inledningsskede kan leda till en något högre öppen arbetslöshet.

Återställandet av bankernas förmånsrätt vid företagsinteckningar beräknas leda till högre utgifter för lönegarantiersättningen. Vi ökar därför detta anslag med 500 miljoner kronor 2006.

Vi anslår 900 miljoner kronor 2006 till en ny särskild jobb- och utvecklingsgaranti för personer som behöver extra hjälp för att få fäste på arbetsmarknaden. Vi anslår även 100 miljoner kronor till sysselsättningsskapande investeringar i utsatta bostadsområden.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknadspolitik 2006, miljoner kronor

Anslag	Regeringens förslag 2006	Förändringar
22:1 AMV:s förvaltningskostnader	55 080	-200
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	45 021	
del 22:2 Höjd egenavgift i arbetslöshetsförsäkringen		-10 000
del 22:2 Ändrade ersättningsregler		-3 550
del 22:2 Nej till friår		-1 590
del 22:2 20 000 färre platser i arbetsmarknadsåtgärder		-2 100
del 22:2 Ökat arbetslöshetsersättning p.g.a. minskade åtgärder		1 900
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning m.m.	5 332	-680
22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet	46	-46
22:10 Bidrag till lönegarantiersättning	978	500
Ny Jobb- och utvecklingsgaranti		900
Ny Investeringar i utsatta områden		100
Summa	70 230	-14 766

Fel! Okänt namn på

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknadspolitik 2007, miljoner kronor

Anslag	Regeringens förslag 2007	Förändringar
22:1 AMV:s förvaltningskostnader	5 160	-400
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	42 491	
del 22:2 Höjd egenavgift i arbetslöshetsförsäkringen		-10 000
del 22:2 Ändrade ersättningsregler		-3 150
del 22:2 Nej till friår		-1 590
del 22:2 20 000 färre platser i arbetsmarknadsåtgärder		-2 100
del 22:2 Ökat arbetslöshetsersättning p.g.a. minskade åtgärder		2 150
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning m.m.	4 892	-810
22:8 Bidrag till administration av grundbe- loppet	47	-47
22:10 Bidrag till lönegarantiersättning	1 056	500
Ny Jobb- och utvecklingsgaranti		1 200
Ny Investeringar i utsatta områden		200
Summa	67 746	-14 047

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknadspolitik 2008, miljoner kronor

Anslag	Regeringens förslag 2008	Förändringar
22:1 AMV:s förvaltningskostnader	5 042	-400
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	40 660	
del 22:2 Höjd egenavgift i arbetslöshetsförsäkringen		-10 000
del 22:2 Ändrade ersättningsregler		-3 150
del 22:2 Nej till friår		-1 590
del 22:2 20 000 färre platser i arbetsmarknadsåtgärder		-2 100
del 22:2 Ökat arbetslöshetsersättning p.g.a. minskade åtgärder		840
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning m.m.	3 875	-560
22:8 Bidrag till administration av grundbe- loppet	48	-48
22:10 Bidrag till lönegarantiersättning	1 128	500
Ny Jobb- och utvecklingsgaranti		1 200
Ny Investeringar i utsatta områden		200
Summa	63 699	-15 108

Fel! Okänt namn på

8.2 Utgiftsområde 14 Arbetsliv

Vi lägger ett besparingsbeting på Arbetsmiljöverket och lägger ned Arbetslivsinstitutet. En del av den senare myndighetens forskningsanslag förs i stället över till universitet, högskolor och forskningsstiftelser. Vi lägger också ned Arbetsdomstolen men för över dess anslag till det Utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

Utgiftsområde 14 Arbetslivspolitik 2006, miljoner kronor

Anslag	Regeringens förslag 2006	Förändringar
23:1 Arbetsmiljöverket	656	-100
23:2 Arbetslivsinstitutet	378	-189
23:3 Särskilda utbildningsinsatser	44	-10
23:4 Arbetsdomstolen	25	-25
Summa	1 186	-324

Utgiftsområde 14 Arbetslivspolitik 2007, miljoner kronor

Anslag	Regeringens förslag 2007	Förändringar
23:1 Arbetsmiljöverket	668	-100
23:2 Arbetslivsinstitutet	335	-335
23:3 Särskilda utbildningsinsatser	44	-10
23:4 Arbetsdomstolen	25	-25
Summa	1 154	-470

Utgiftsområde 14 Arbetslivspolitik 2008, miljoner kronor

Anslag	Regeringens förslag 2008	Förändringar
23:1 Arbetsmiljöverket	680	-100
23:2 Arbetslivsinstitutet	341	-341
23:3 Särskilda utbildningsinsatser	44	-10
23:4 Arbetsdomstolen	26	-25
Summa	1 175	-476

Stockholm den 5 oktober 2005

Lars Leijonborg (fp)

Bo Könberg (fp)

Marita Aronson (fp)

Liselott Hagberg (fp)

Ulf Nilsson (fp)

Erik Ullenhag (fp)

Carl B Hamilton (fp)

Mauricio Rojas (fp)

Anna Grönlund Krantz (fp)

Martin Andreasson (fp)

Tobias Krantz (fp)

Karin Pilsäter (fp)

Yvonne Ångström (fp)

Tina Acketoft (fp)

Birgitta Ohlsson (fp)